

ΥΠΠΟ - ΕΣΜΑ

ΜΕΛΕΤΕΣ - ΕΚΘΕΣΕΙΣ - ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

Α. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΕΥΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΘΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΠΑΡΕΙΑ

ΑΘΗΝΑ
ΜΑΡΤΙΟΣ 1980

Αθήνα, 19 Μαρτίου 1980

Πρός τήν
Επιτροπή Συντηρήσεως Μνημείων
Ακροπόλεως.

ΘΕΜΑ: Περί τής μορφοποίησεως τών νέων μαρμάρων τής έπιστέψεως
του βάθρου στην έξωτερική παρειά.

"Τά στοιχεΐα τά όποια θά αντικαταστήσουν τμήματα του μνη-
μείου που έχουν καταστραφεί, πρέπει νά ένσωματώνονται άρμονικά
στό σύνολο, αλλά και νά διαφοροποιούνται από τά άυθεντικά μέρη,
ώστε νά μήν πλαστογραφούνται τά καλλιτεχνικά και ιστορικά τεκ-
μήρια του μνημείου," (Άρθρο 12 του Χάρτου τής Βενετίας).

"Η έξαιρετική εύαισθησία τής μορφής του κλασσικού ναού
επιβάλλει πολύ διακριτικές διαφοροποιήσεις τών νέων στοιχείων,
οί όποτες γίνονται άντιληπτές μόνο μέ προσεκτική παρατήρηση",
σελ. 4.

"Επίσης 3 ακόμη άρχές τηρούνται από τίς προτάσεις τής με-
λέτης αυτής:

α).....

β) Η κατά τό δυνατόν ελάχιστη άλλαγή τής γενικής εμφάνισεως
του ναού. Η συνήθεια και η γνώση του Έρεχθείου, από ένα μεγά-
λο άριθμό άνθρώπων, διαμορφώνουν μία συλλογική εύαισθησία,
που δέν επιτρέπεται νά προσβληθεΐ", σελ. 5. (Άπό τήν μελέτη
άποκαταστάσεως του Έρεχθείου - Γενικές άρχές).

Κατά τήν διάρκεια τών έργων τής αναδιατάξεως τών λίθων
τής έπιστέψεως του βάθρου τής Ν. Προστάσεως (523, 524, 525,
526) τής Ν. και Α. πλευράς, προέκυπτε έντονα τό πρόβλημα τής
παρεμβολής του νέου ύλικου σέ σχέση μέ τό παλαιό. Συγκεκρι-
μένα άκολουθώντας τήν γενική άρχή τής διαφοροποίησεως του νέου
προστιθέμενου ύλικου, στην έξωτερική πλευρά, λαξεύτηκαν στό νέο
μάρμαρο μόνο οί γενικές φόρμες τών κυματίων, άκολουθώντας τήν
τεχνική που είχε εφαρμοστεί και κατά τήν αναστήλωση Μπαλάνου.

Στήν περίπτωση αυτή πιστεύουμε, ότι εκφράστηκε απλουστευμένα ή άρχή της διαφοροποίησης της νέας κατασκευής από την παλαιά, σέ ένα εθαίσθητο από συνθετική άποψη στοιχείο, όπως είναι ή κορωνίδα του βάθρου, ή όποία περιρρέει τούς όρθοστάτες.

Έτσι σήμερα γίνεται άντιληπτή ή διαφοροποίηση των νέων μελών και των συμπληρωμάτων στά άθθεντικά μέλη, καθώς και ή όπτική άσυνέχεια πού παρατηρείται στό στοιχείο, πού στέφει τό βάθρο, μέ την διαφορά του πλαστικού ύφους των τμημάτων πού προστέθηκαν, από νέο μάρμαρο. 'Η ίδια άρχή, για άλλους όμως λόγους, εφαρμόστηκε κατά την αρχαιότητα στά μέλη της επιστέφους της Ν. Προστάσεως, σέ εκείνα τά σημεία, όπου τό κυμμάτιο δέν ήταν όρατό.

Πιστεύουμε, ότι πρέπει νά φανερωθούν στήν έξωτερική κατακόρυφη επιφάνεια των νέων συμπληρωμάτων οι πλαστικές μορφές των άστραγάλων των ώων και των λογχών, σύμφωνα μέ τίς τρεις κατωτέρω άρχές:

α) 'Η διαφοροποίηση του νέου από τό παλαιό ύλικό (αυτή υπάρχει εν των πραγμάτων). Τό νέο μάρμαρο, λόγω της πρόσφατης έξόρυξης και κατεργασίας, έχει διαφορετική ύφή μέ τίς έξωτερικές του επιφάνειες ύγιεις - λόγω της μή προσβολής τους άκόμη από τό SO₂ και τό SO₃ - καθώς και άκμές, οι όποτες προέκυψαν από την τελική έπεξεργασία του.

β) 'Η φιαφορετική χρωματική σύσταση. Καί εδώ υπάρχει ή διαφοροποίηση σέ σχέση μέ τό παλαιό ύλικό. Πρέπει, όμως, νά προσεχθεϊ ιδιαίτερα τό γεγονός, ότι σέ όρισμένες περιοχές τό μάρμαρο Μπαλάνου "ταυτίζεται" πλέον "χρωματικά" μέ τό αρχαίο ύλικό και διακρίνεται κυρίως από την διαφοροποιημένη επιφανειακή λάξευση. 'Η μεταβολή πραγματοποιήθηκε μέσα σέ 80 χρόνια, μέ επιτάχυνση της χρωματικής προσέγγισης περισσότερο κατά τά μεταπολεμικά χρόνια.

γ) 'Η διαφορά στην λάξευση των κοσμημάτων στά νέα συμπληρώματα, στοιχείο πού διακριτικά θά διαφοροποιεί τό αρχαίο από τό νέο μάρμαρο.

"Αν μέ τό χρόνο έχουμε έξάλειψη των δύο πρώτων παραγόντων, ό τρίτος θά δείχνει την διαφορά της ποιότητας της κατασκευής.

Μέ βάση τά άνωτέρω, λοιπόν, προτείνεται νά λαξευτούν τά κοσμήματα στό νέο μάρμαρο, μέ σκοπό την άποκατάσταση της μορφολογικής συνέχειας στην κορωνίδα του βάθρου, ή δέ λάξευση

νά γίνει ως εξής:

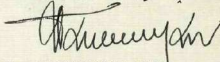
α) Τό φόντο μεταξύ των λογχών και των ώων νά λαξευτεῖ μέχρι τό βάθος πού ὑπάρχει καί στήν ἀρχική κατασκευή.

β) Τό βάθος μεταξύ των ώων καί τοῦ περιμετρικοῦ καλύμματος νά μήν λαξευτεῖ τόσο, ὅσο καί στό ἀρχικό βάθος τοῦ α, ἀλλά 1 εκ. ἀπό τήν ἐπιφάνεια τοῦ περιμετρικοῦ καλύμματος. Μὲ τόν τρόπο αὐτό, ἐνῶ στήν λάξευση τοῦ νέου μαρμάρου ἡ διαφοροποίηση θά εἶναι φανερή, οἱ φωτοσκιάσεις στό βάθος αὐτό, θά εἶναι περίπου ὅμοιες μέ τίς τῆς ἀρχικῆς κατασκευῆς.

Τά ἐργαλεῖα, πού θά χρησιμοποιηθοῦν στήν τελική φάση κατεργασίας τῶν κοσμημάτων, θά εἶναι ^{ἡ γλυφάρα τῆς κορυφῆς} τό λαμάκι τό λουκλούδικο καί τό λουκλούδικο ντισλιδάκι καί φυσικά, ἡ ἐπιφάνεια τῶν λαξευμένων ἐπιφανειῶν δέν θά τριφτεῖ.

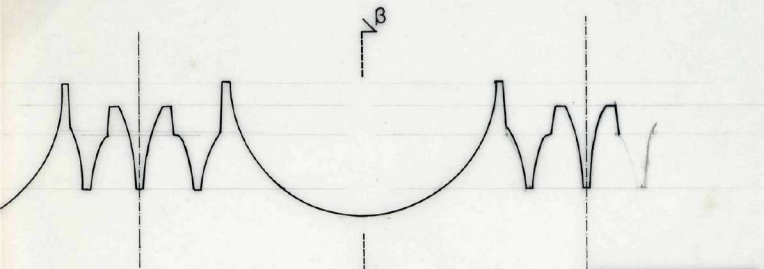
Ἀθήνα, 20 Μαρτίου 1980

Ὁ ὑπεύθυνος

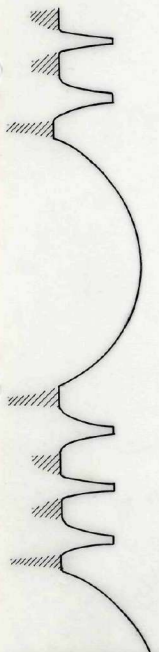

Α. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

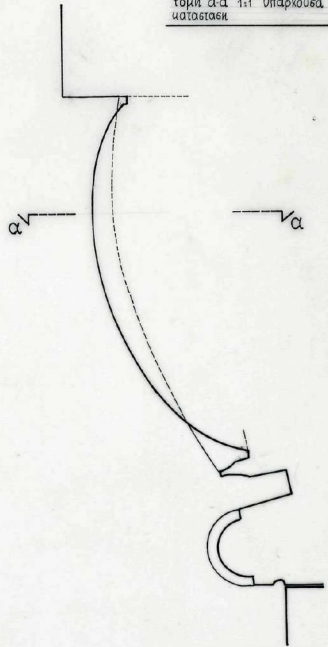
Ἀρχιτέκτων-Μηχανικός

τομή α-α 1:1 υπαρκτούα κατάσταση

τομή α-α 1:1
πρόταση διασκευής κομμημάτων
στο νέο μαγισσο

τομή B-B 1:1
υπαρκτούα κατάσταση